

Підкорені висоти полковника Бондаря, або «Лучше гор могут быть только горы»!

Євген ТИЩУК

56

У травні 2010 року з'явилися повідомлення більшості інформаційних світових агентств про те, що українські альпіністи підкорили п'яту за висотою і одну з найбільш важкодоступних вершин нашої планети – пік Макалу (8463 м). Захід проводили під патронатом Президента України Віктора Януковича. Серед 12 учасників експедиції був військовий лікар, кандидат у майстри спорту з альпінізму, учасник бойових дій у Югославії, полковник медичної служби Ігор БОНДАР.

Віг лікаря – го миротворця

З дитинства Ігор Бондар мріяв стати лікарем. Тому по закінченні школи у 1978 році вступив до Харківського медичного інституту на педіатричний факультет, а після 4-го курсу виявив бажання стати військовим медиком. Згодом продовжив навчання на військово-медичному факультеті при Куйбишевському медичному інституті та після випуску одержав призначення на посаду начальника медичного пункту в одній з військових частин ТуркВО в Ашгабаті. Так почалися непрості військові будні лейтенанта медичної служби Ігоря Бондаря.

– Завжди намагався бути корисним людям, – розповідає полковник Бондар. – Не раз доводилося надавати першу медичну допомогу і в прямому розумінні рятувати травмованих військовослужбовців під час навчань...

Знаковою подією для себе вважає 24 серпня 1991 року. Повідомлення про незалежність України застало харків'янина Ігоря Бондаря в Західній групі військ у Німеччині.

– Усі, хто був родом з України, дуже раділи, а дехто з моїх земляків навіть ходили плацом із національним прапором, – пригадує він. – Я особисто придбав у крамниці вишиванку, вона ще й досі в мене є.

Свідомий офіцер за кілька місяців написав рапорт із клопотанням про переведення до України. І вже в серпні 1992 року його було призначено наказом командувача ОдВО на посаду начальника медичної служби 10-ї бригади спеціального призначення, що дислокувалася у Криму. Мабуть, саме тоді наш герой захопився екстремальними видами спорту й горами. Разом з армійським загоном спецпризначення майор Ігор Бондар бере участь у різноманітних військових навчаннях та марш-кидках, стрибає з парашутом (на його рахунок 35 стрибків. – Авт.), навчається мистецтву скелелазіння та виживанню у відкритому морі.

Тож коли в середині 90-х формувався 240-й спеціальний батальйон для виконання миротворчої

місії у Югославії, кращої кандидатури на посаду начальника медичної служби, як майор Ігор Бондар, годі було й шукати.

Так сталося, що з лютого по квітень 1995 року Ігор Миколайович був начальником місії в одному з високогірних анклавів Югославії, отже, щодня мав розв'язувати проблеми місцевого населення, інколи ризикуючи власним життям.

Ще й досі не може забути вбитих мусульман – батька й сина, які збирали дрова та потрапили під обстріл розлюченого натовпу з автоматами й гранатометами, що прагнув помститися сербам. Тоді лише дивом удалося уникнути великого кровопролиття.

Не менш ризикованою була й антіснайперська місія у Сараєві. Разом із військовослужбовцями батальйону начальник медичної служби майор Ігор Бондар постійно виїжджав на патрулювання найнебезпечніших районів міста.

– Ми називали відтинок дороги, який постійно обстрілювали снайпери, «стометрівкою», – розповідає Ігор Миколайович. – Щодня звідти вивозили поранених і вбитих, а наші миротворці надавали першу медичну та психологічну допомогу постраждалим. Війна – це жах, краще ніколи цього не бачити...

Тірські «університети»

Сьогодні в Одеському військовому медичному клінічному центрі Південного регіону кожен хворий знає начальника приймально-го відділення полковника медичної служби Ігоря Бондаря. Чуйна людина, лікар від Бога, він завжди приїде на допомогу, вчасно поставить правильний діагноз, дасть слушну пораду пацієнтам.

П'ять років тому під час відпочинку в Криму полковник Бондар познайомився з представниками Федерації альпінізму і скелелазіння України. Молодих хлопців здивував практичний досвід у скелелазінні та дуже добра фізична форма Ігоря Миколайовича, який і сьогодні у свої 49 років підтягується на поперечині не менше двох десятків разів, а щовесни бере участь у 100-кілометровому марафоні за

маршрутом «Пояса Слави» навколо Одеси. До речі, цю дистанцію Бондар долає за 14 годин! Тоді вони й запропонували атлету-медику спробувати себе в альпінізмі.

— Їхня пропозиція мені відразу сподобалася, — розповідає мій співрозмовник. — Спочатку взяв участь у зборах на мисі Айя у Криму, а вже наступного року — в ущелині Аксу (Киргизія). Військове керівництво та моя сім'я підтримали мій почин...

Цікавлюся, чим же його так приваблюють гори, адже часто-густо це невинуватий ризик?

— Я просто закоханий у них, — зізнається Ігор Миколайович. — Пам'ятаєте, як у Висоцького: «Лучше гор могут быть только горы»? Зоряне небо, зимовий морозний ранок, чай зі свіжозібраних трав,

замерзлий на ранок борщ, купання в гірській річці. Все це треба самому відчутися...

До шостої національної експедиції у Гімалаї, на пік Макалу, українська збірна, а разом із нею і полковник Ігор Бондар, почала готуватися ще 2007 року. З цією метою українська команда побувала в горах Паміру: на піках Перемоги (7439 м) та Комунізму (7495 м). А з жовтня 2009-го українська збірна розпочала підготовку на спортивній базі в Кончі-Заспі. Головну увагу зосереджували на вдосконаленні гірської техніки та на фізичній підготовці. Серед специфічних вправ, які довелося відпрацювати учасникам майбутньої експедиції, були кілометровий забіг на засніжену гору, присідання на одній нозі, підтягування на поперечині...

Штурмуючи «Чорного велетня»

14 восьмитисячників світу і зник під час спуску з вершини Макалу в 2004 році, — розповідає мій співрозмовник. — Нам, до речі, вдалося знайти деякі речі Владислава і з'ясувати, що, найімовірніше, його накрило лавиною. Від цього ніхто не застрахований.

До того ж альпіністи України ще раз підтвердили свої високі позиції і утвердили престиж нашої країни, встановивши національний прапор на одному з найвищих восьмитисячників нашої планети — Макалу.

— Першими спробували дійти до вершини троє альпіністів на чолі з харків'янином Андрієм Кийком, — із блиском в очах продовжує свою розповідь Ігор Бондар. — Хлопці дісталися штурмового табору, розташованого на висоті 7800 метрів.

На жаль, погода зненацька зіпсувалася. Але найнеприємнішим було те, що один з альпіністів, одесит Максим Перевалов, захворів на бронхіт, у нього підвищилася температура. На таких висотах попри адаптацію до умов високогір'я почуваєшся не найкраще. А тут ще і хвороба! Отже, хлопцям довелося відмовитися від сходження на вершину.

За словами Ігоря Миколайовича, за будь-якої недуги в горах дуже важливо «скинути висоти», тобто спуститися хоча б метрів на сто-двісті. Це вже дає неабияке полегшення. Так і зробили.

— Я особисто зустрічав хлопців, — розповідає він. — Перевалова привели до базового табору, розташованого на висоті 4800 метрів, та почали активно лікувати.

Через день здійснювся сильний ураган, який тривав два тижні. Швидкість вітру досягала 130 метрів на секунду. Оскільки прогнозува-

ли поліпшення погоди, на штурм вершини пішла наступна група під керівництвом Сергія Пугачова. Але їй не пощастило — ураган не вгамовувався. На висоті 7400 метрів команда провела дві безсонні ночі — вітер просто розкидав намет. Виснажені та змучені альпіністи вирішили більше не впробувувати долю і повернулися. Незабаром після цього очікувався період мусонів із дуже сильними снігопадами, отже, треба було встигнути підкорити вершину. На сходження залишалось не більше тижня. На щастя, прогноз погоди давав для цього шанс. І на вершину пішла остання трійка: 28-річний сумчанин Сергій Бублик, його 26-річний земляк Володимир Рошко і 30-річний Дмитро Венславовський з Вінниці. Цікава деталь: сходження на пік Макалу відбувалося без використання кисню та допомоги висотних носильників.

Зі штурмового табору українці сходили дуже складним маршрутом. Лише на шляху до вершини довелося подолати дві вертикальні стіни, кожна заввишки з дев'ятиповерховий будинок. Нарешті, здолавши за 18 годин 660 метрів, хлопці скористалися останнім шансом і взяли висоту!

А наступного дня в Інтернеті та британській пресі з'явилася інформація про те, що все це запланована секретна військова експедиція. І якщо лікар української команди полковник, то командир команди, ймовірно, генерал, ну а хто ж тоді є керівником експедиції?

— Без жарту та дотепного гумору в горах також неможливо вижити, — підсумовує, прощаючись, Ігор Миколайович.

— Як лікар команди, я відповідаю за фізичний стан учасників експедиції

і мав дозвіл супроводжувати їх до штурмового табору, — розповідає полковник Ігор Бондар. — Звичайно, за потреби надавав постраждалим першу медичну допомогу.

Висоти більш як вісім тисяч метрів медики називають зоною смерті: повітря там дуже розріджене, організм зазнає кисневого голодування. Від цього навіть ґрунтовно підготовлений спортсмен відчуває задуху, немов пробіг стометрівку. До того ж на такій висоті значні морози — до мінус п'ятдесяти, а також ураганні вітри.

Я не міг не поцікавитися в Ігоря Миколайовича, чому саме пік Макалу (із китайської — «Чорний велетень»)? Адже це одна з найбільш важкодоступних вершин на Землі!

— Ця експедиція була присвячена пам'яті легендарного українського альпініста Владислава Терзиула, який підкорив усі